LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b) — Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 68 (70) — Authorized by Military Government and UNRRA — Dillingenā, sestdien, 1946. g. 31. augustā

Steidzams uzdevums

Mūsu nometnēs pašreiz notiek tā sauktās drošības pārbaudes. To galīgie rezultāti gan vēl nav zināmi; bet jau tagad ir skaidrs, ka vienai daļai nometņu līdzšinējo iemītnieku tās vajadzēs atstāt, kā tas jau noticis Memmingenā, Lauingenā un citur. Cik tas attiecas uz tiem mūsu nometņu iemītniekiem, kas jau pirms tam, kad okupācijas vēl nebija skārušas mūsu zemi un valsti, paši labprātīgi bija atteikušies no likteņa kopības ar latviešu tautu, tiktāl mums nav iemesla izteikt par to kādu nožēlu un mēs varam apmierināties ar notikušā konstatēšanu. Bet nometnes pēc pārbaudēm būs jāatstāj arī vienai daļai tādu mūsu tautiešu, kuŗu līdzšinējās trimdas gaitas un iemesli, kāpēc viņi atrodas Vācijā, būtiski ir gluži tādi pat, kā tiem, kam DP tiesības paliks arī turpmāk. Citiem vārdiem, DP tiesības viņiem pārbaudes komisijas nevar nodibināt formālu iemeslu dēļ. Tādi gadījumi Bavārijā ir jau notikuši, un te mēs esam ne vien dziļi skumdināti, bet mums ir arī pienākums raudzīt atvieglot šo tautiešu turpmāko likteni.

Kas notiek ar šiem tautiešiem, kad tie atstāj nometnes? Viņus nodod šejienes vācu iestāžu rīcībā izvietošanai un iesaistīšanai vācu saimniecībā. Sabiedroto īpašā aizsardzība un aprūpe tiem vairs nav pieejama. Bet vācu iestādes savukārt ir jau apkrautas ar savu pašu no austrumiem pārvietoto pilsoņu izvietošanu, tāpēc saprotams, ka tās no mūsu tautiešiem labprāt raisās vaļā un tie, kā mēdz sacīt, paliek karājoties gaisā. Ir arī zināmi gadījumi, kad vācu iestādes šīs mūsu tautiešu grupiņas izkaisa pa ciemiem simts un vairāk km plašā apkārtnē. Pašreizējos apstākļos tas nozīmē, ka šie latvieši var paļauties vairs tikai paši uz saviem spēkiem, jo ar šo izklaidēšanu viņi tiek izsisti laukā no līdzšinējās mūsu organizātoriskās uzbūves. Tas viņiem ir jau smags zaudējums, jo ar to iezīmējas process, kas nākotnē var arī pieaugt, proti, ar lielām pūlēm panāktās organizātoriskās celtnes lēna un pakāpeniska sadrupšana.

Jādomā, ka aprādītie apstākļi ir zināmi arī mūsu pārstāvību organiem un līdz ar to ir sākta arī attiecīga rīcība. Mūsu pārstāvību ziņā gan nav grozīt pārbaudes noteikumus un tās nevar no šiem noteikumiem strīpot, piemēram, nosacījumu par okupācijas joslu pāriešanas sekām, bet tās var attiecīgām autoritātēm izskaidrot, ka, tikai pārejot okupācijas joslu robežas, pa visu Vācijas teritoriju nacisma režīma izkaisītie DP pēc sazināšanās varēja atjaunot sarautās ģimenes saites. Cik zināms, līdzīgu iesniegumu amerikāņu okupācijas joslā ir izdarījis Latvijas Sarkanais krusts, bet tāds pat solis būtu gaidāms arī no Centrālās komitejas.

Mums būtu jāsarkst, ja nekas netiktu darīts to tautiešu labā, kas jau nonākuši vai vēl nonāks vācu iestāžu rīcībā. To vidū ir ne vien darba spējīgi, bet arī invalidi un veci cilvēki. Kādu aprūpi viņi no vāciešiem var gaidīt? Izkaisītiem pa vācu ciemiem, viņiem nav nekādu vienotāju un pa-

(Beigas 3. lappusē)

Līdzstrādnieku ievērībai

Sakarā ar pārmaiņām redakcijas personāla sastāvā visi „Latviešu Vēstnesim" domāti manuskripti, korespondences u. c. (arī literārai daļai un sporta nodaļai) adresējami tieši galv. redaktoram Viktoram Baltkājim, Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bay. (13b).

Armija pārbauda DP, kas nav žīdi, un izraida 8 proc.

Frankfurtā, 24. aug. — ASV bruņoto spēku virspavēlniecības „G 5" daļas DP lietu kārtotājs plkv.-ltn. R. Bellaks (Lt. Col. R. F. Bellack) vakar paskaidroja, ka no ASV armijas vienībām politiski pārbaudītajām (screened) pārvietotām personām, kas nav žīdi, 8 proc. jau saņēmuši izraidīšanas pavēles, lai atkal iekļautos vācu saimniecībā.

Apmēram 300.000 poļu un baltiešu vidū, kas labāk izvēlas palikt UNRRA's pārzinātās nometnēs, nekā atgriezties uz savām līdzšinējām valstīm, politiskā pārbaude paveikta jau par apm. 35-40 proc. Izraidīšanai paredzēto vairums, sacīja Bellaks, ir „pierobežas" DP — personas, kas Vācijā ieradušās no Austrumeiropas valstīm īsi pirms 1939. g. 1. sept.

Viņš paskaidroja arī to, ka armijas noskaidrotāji atklājuši arī zināmu skaitu kaŗa noziedznieku vai DP, kas pakļaujami automātiskās apcietināšanas kategorijai. Šādas personas repatriētas piespiedu kārtā vai ar sardzi sūtītas atpakaļ uz savām valstīm. Viņš tomēr norādīja, ka līdz šim uzieto noziedznieku skaits bijis mazs. Tuvāku skaitļu viņam pašreiz nebija.

The Stars and Stripes, August 25

Dienvidslavi paredz sarunās aicināt DP uz atgriešanos

Berlīnē, 24. aug. — Dienvidslavijas valdība pārvietoto personu nometnēs Vācijas amerikāņu joslā drīzumā rīkos lekcijas un izplatīs brošūras. Šo projektu realizēs pēc nesenējās vienošanās noteikumiem ar UNRRA, ar ko atļauts tiešs kontakts starp DP un viņu valdību, lai mēģinātu paātrināt brīvprātīgo repatriēšanos. — Dienvidslavijas šejienes militārās misijas locekļi izteicās: „Mūsu valdība labprāt ņemtu preti vislielāko daļu no pāri par 7000 dienvidslaviem, kas tagad atrodas pārvietoto personu nometnēs. Mūsu zemē mums jāveic liels atjaunošanas darbs, un šie cilvēki mums vajadzīgi, lai palīdzētu šinī darbā." Viņi apliecināja, ka tikai nedaudz personām būs jābīstas no repatriācijas. „Ir dažas personas, kuŗas mēs gribam nodot tiesai par nodevību," viņi sacīja, „bet šo cilvēku vārdi ir jau publicēti. Visiem pārējiem DP, kas nav minēti šajos sarakstos, piemēros amnestiju."

The Stars and Stripes

Sarkano „nodevēju" pašnāvības mēģinājums

Frankfurtā, 25. aug. (AP). — ASV 3. armija vakar paziņoja, ka no ASV vilciena, kas repatriēšanai uz Padomju Savienību veda bijušos krievu kaŗavīrus, 6 izbēguši un 5 bijušie krievu kaŗavīri, kas kaŗa beigu daļā cīnījušies kopā ar vāciešiem, mēģinājuši izdarīt pašnāvību. Šie krievi, kas pretojās piespiedu repatriācijai, bija 366 sarkanās armijas bijušo kaŗavīru vidū, par kuŗiem uzzināts, ka tie cīnījušies kopā ar vāciešiem un kuŗus amerikāņu iestādes sūtīja atpakaļ uz Padomijas territoriju. No gūstekņu nometnes Bad-Aiblingā viņus pārveda uz Hofu, uz krievu-amerikāņu joslas robežu Vācijā.

The Stars and Stripes

7 palīdzības organizācijas apņemas palīdzēt 12.200 ārzemniekiem

Vašingtonā, 19. augustā (AP). — Saskaņā ar ziņojumu, kas iesniegts prezidentam Trumenam, 7 organizācijas garantējušas financiālo atbalstu apm. 12.200 ārzemju bēgļiem, kas ieceļos AS Valstīs.

No 3452 bēgļiem, kas jau ielaisti AS Valstīs, 3/4 ir žīdi. Vislielākais skaits — 1310 apgalvo, ka viņi ir poļi, nākošā lielākā grupa ir no Vācijas, tai seko 491, kas sakās esam bezpavalstnieki. Imigrantu vidū ir vīrieši, sievietes un bērni visos vecumos.

Prezidents Trumens pag. gadā pieprasīja, lai ārlietu ministrija atvieglina kvošu vīzas ārzemju bēgļiem. Pašreizējo ziņojumu par organizāciju piedāvājumu iesniedzis imigrācijas komisāra vietas izpildītājs Šūmekers, tādējādi atbildēdams prezidenta pieprasījumam. ASV imigrācijas pārvalde piekritusi 7 organizāciju galvojumiem (affidavits), kuŗos tās katra garantē atbalstu 200—4500 bēgļiem.

Šīs organizācijas ir: Amerikāņu kristīgā bēgļu komiteja (The American Christian Committee for Refugees), Katoļu bēgļu komiteja (The Catholic Committee for Refugees), Žīdu patvēruma un imigrantu atbalstīšanas biedrība (The Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society), Starptautiskā glābšanas un palīdzības komiteja (The International Rescue and Relief Committee), Nacionālā bēgļu palīdzība (The National Refugees Service), ASV komiteja Eiropas bērnu aprūpei (The United States Committee for Care of European Children) un „Vad Hatzala" ātrās palīdzības komiteja (The Vad Hatzala Emergency Committee).

The Stars and Stripes

ASV josla ielaiž 21.000 žīdu DP

Frankfurtā, 24. aug. (UP). — Ģen. Maknarnijs vakar paskaidroja, ka viņš atvēris amerikāņu joslas robežas pašreiz Austrijā un Berlīnē esošo turpat 21.000 žīdu bēgļu organizētai pārvietošanai. Apspriedē ar Amerikas žīdu 5 līdeŗiem, kas Frankfurtā ieradās no Parīzes, Maknarnijs sacīja, ka viņš pilnvarojis ģen. Klarku ielaist 19.000 žīdu no Austrijas un ģenerālmaj. Kītingu — 1900 no Berlīnes. Rabīns Vaizs (Wise), atbildot ģenerālim, atzinīgi vērtēja armijas pieeju žīdu problēmai, apliecinādams, ka „visās žīdu traģiskajās annālēs nav cēlāku lappušu par tām, kuŗas ierakstījusi ASV armija ar šo ļaužu atbrīvošanu un aprūpi."

The Stars and Stripes

500 žīdu dodas uz Boliviju

Berlīnē, 25. augustā. — Ģenerālleitnanta Kleja (Clay) nedēļas ziņojumā par Militārās valdības darbību paziņots, ka amerikāņu Militārā valdība devusi satiksmes līdzekļus 500 žīdu pārvietošanai uz Beļģiju, no kurienes tie pa jūŗu dosies tālāk uz Boliviju.

Beļģijā par izceļotājiem gādās žīdu labdarības organizācijas, kas vīzu jautājumu bēgļiem nokārtojušas ar Bolivijas valdību.

ASV bruņoto spēku virspavēlniecības (USFET) „G5" nodaļas pārstāvis maj. Neimens šodien paskaidroja, ka Amerikā uz jaunu dzīvi jau nometināti pavisam 3562 žīdi, no kuŗiem 70 proc. apmetās AS Valstīs un pārējie Vidus- un Dienvidamerikā.

Amerikāņu Militārā valdība sāks izvest visus bēgļu transportus no amerikāņu joslas, tiklīdz būs uzrādītas vīzas, sacīja Neimens. Viņš izteicās, ka „žīdu labdarības organizācijas nepārtraukti strādā, lai dabūtu Dienvid- un Vidusamerikas valstu vīzas žīdu bēgļiem amerikāņu joslā."

The Stars and Stripes

Londona bīstas no Padomijas politiska spiediena

Londonā, 23. aug. (UP). — Šejienes diplomātiskās aprindās šodien izteica bažas, ka, Turcijai noraidot krievu prasības pēc Dardaneļiem, var sākties jauna Padomijas politiska spiediena kampaņa, ko atbalstītu militāri manevri Melnās jūŗas joslā. Novērotāji ieskata, ka Vidējos austrumos skatuve sagatavota nervu kaŗam, kas atstās ēnā Dienvidslavijas krizi. Savienotās Valstis, Anglija un zināmā mērā arī Francija atbalstījušas Turcijas noteikto nostāju pret tiesību piešķiršanu Padomijai celt nocietinājumus jūŗu šaurumu joslā, kāds solis, cik var noprast, padarītu Melno jūŗu par Krievijas ezeru.

Par potenciāliem faktoriem nervu kaŗā būtu jāuzskata ASV kaŗaflotes kaŗakuģu īpašu uzdevumu spēcīgas vienības ierašanās Vidusjūŗas joslā un Anglijas kaŗaflotes spēcīgu vienību koncentrācija Vidusjūŗas austrumu daļā, pie kam pēdējais solis ārēji darīts illegālās imigrācijas aizkavēšanai uz Palestīnu.

Maskavas radiofons vakar minēja kādu Beirutas (Sīrijā) laikrakstu ziņojumus, ka Irakas-Turcijas pierobežā pienākot jaunas angļu un indiešu kaŗaspēka vienības. Jāpieņem, ka „jaunās" vienības sūtītas no Indijas uz Iraku, lai it kā aizsargātu angļu intereses Irānā nemieru gadījumam naftas laukos.

Par spīti oficiāliem atsaukumiem, nemitas ziņojumi, ka krievu pusē turpinās Padomijas spēku koncentrēšana ziemeļos no Irānas. Turcijā ārkārtīgi asi uztveŗ jebkuŗu krievu spēku demonstrāciju šinī joslā, jo tā piekļaujas tieši Turcijas Karsas-Ardahanas apgabalam, uz kuŗu Padomija pieteikusi savu „etnisko" prasību. Turcijas prese nesen ziņoja par plaša mēroga Krievijas artilerijas manevriem šajā pierobežas apgabalā.

Krievijai vēl aizvien ir milzīga „okupācijas" armija Bulgārijā, no kurienes nav tālu līdz jūŗu šaurumam. Maršala Žukova nesenējā norīkošana uz Melnās jūŗas joslu nav kalpojusi sasprindzinājuma novēršanai Turcijā, kas aizvien vēl ir mobilizēta pilnos kaŗa laika apmēros.

The Stars and Stripes

Bīskaps Urbšs Oldenburgā

Liepājas bīskaps Antonijs Urbšs sekretāra prelāta A. Novicka pavadībā nesen apmeklēja daudzas latviešu nometnes angļu joslā Vācijā. Apmeklējuma laikā bīskaps ieradās arī Omstedes nometnē, kur viņu sagaidīja ne vien šīs nometnes ļaudis, bet kuplā skaitā tautieši arī no citām Oldenburgas un apkārtnes latviešu nometnēm. Omstediešu vārdā bīskapu apsveica J. Zeps, pasniegdams sālsmaizi, un komitejas priekšsēdis A. Abakuks, bet Omstedes Blaumaņa pamatskolas un vidusskolas vārdā direktors A. Švalbe. Bīskaps Oldenburgas Sv. Pēteŗa baznīcā piedalījās pontifikālā mesē un pēc tam iepazinās ar Oldenburgas pilsētā un apkārtnē esošajām latviešu nometnēm, pie kam Mežotnes nometnē, uzrunādams tautiešus, teica: „Nevaru pateikt to dienu, kad mēs atgriezīsimies mājās, — to zina tikai Visuvarenais. Esmu tomēr pārliecināts, ka mūsu trimdas izbeigšanās un atgriešanās mājās lielā mērā atkarīga arī no mums pašiem. Tāpēc būsim visi labi ticētāji un Dieva mīlētāji. Cita ceļa mums arī nav."

Augstais gans iegriezās arī Tērvetes nometnē, kur iepazinās ar nometnes iekārtu un tautskolu, pēc kam turpināja ceļu uz Vēnenu un Mērbeku. Bīskapa apmeklējums stiprināja tautiešus ticībā uz mūsu ilgu piepildīšanos. Stud. med. **A. Pizāns**

Ukraina vaino Grieķiju jauna kaŗa izprovocēšanā

Parīzē, 25. aug. (AP). — Ukrainas ārlietu ministrs Manuiļskis paziņoja, ka viņš iesniedzis Vienoto Nāciju Drošības padomei sūdzību pret Grieķijas valdību, kas Balkānos apdraudot starptautisko mieru. Preses konferencē viņš apgalvoja, ka angļu kaŗaspēka atrašanās Grieķijā un „angļu pārstāvju tiešā intervencija šīs Sabiedrotās valsts iekšējās lietās par labu monarchistiskiem elementiem" ir „principiāls faktors" Balkānu stāvokļa apdraudēšanā. 1. sept. noliktā tautas nobalsošana, viņš sacīja, klātesot ārvalstu kaŗaspēkam, „kas atbalsta ar vācu un itaļu iebrucējiem sadarbojušos elementus", būšot pretēja Vienoto Nāciju chartas mērķiem un principiem. Viņš pieminēja „daudzus robežincidentus" uz Grieķijas-Albānijas robežas, kuŗus izprovocējot Grieķijas iestāžu uzmudinātas grieķu bruņotas vienības. Šie „incidenti" un bruņotu grieķu grupu ielaušanās Albānijas territorijā „nepārprotami paužot" kaŗa izprovocēšanu pret Albāniju, lai iegūtu tās dienvidu daļu. — Kāds Anglijas valdības pārstāvis 25. aug. Londonā norādīja, ka Drošības padomei iesniegtā Padomju Ukrainas sūdzība pret Grieķiju „iespējams" ir mēģinājums novērst pasaules uzmanību no Dienvidslavijas. Arī pēdējās — Padomijas ierosinātās pārrunas Drošības padomē par Anglijas rīcību Grieķijā bija sakritušas ar pārrunām par Krievijas lomu Irānā. — Gatavojoties 1. sept. plebiscītam par monarchiju, grieķu tauta augusta 22 dienās varēja atzīmēt jau 162 politiskas slepkavības un opozicijas partiju apgalvojumus, ka tautas nobalsošana nebūšot patiesa.

ASV ultimāts Dienvidslavijai

ASV valdība 24. aug. paziņoja, ka Dienvidslavija piekāpusies iepretim ASV ultimātam par amerikāņu transporta lidmašīnu sašaušanu, bet tanī pat laikā ASV valdība neatkāpjas no savas apņemšanās nodot visu šo jautājumu Drošības padomes izlemšanai. Stingros vārdos formulētajā ASV ultimātā bija prasīts, lai Padomijas atbalstītā Dienvidslavija 48 stundu laikā — līdz 23. aug. vakaram izdod apcietinātos amerikāņu lidotājus, kas bija atradušies dienvidslavu iznīcinātāju nogāztajā ASV transporta lidmašīnā, un atļauj amerikāņu diplomātiem noskaidrot otru gadījumu, kuŗā cita amerikāņu lidmašīna nogāzta maršala Tito vasarnīcas tuvumā. Jau labu laiku pirms 48 stundu ultimāta izbeigšanās Dienvidslavija atbrīvoja visus internētos ASV transporta lidmašīnas komandas locekļus un pasažieŗus un nogādāja tos pāri Italijas robežai. Otras lidmašīnas 5 amerikāņu lidotāji aizvien vēl neesot atrasti un pieņem, ka tie visi gājuši bojā. — ASV kaŗaflotes pārstāvis 25.

(Beigas 4. lappusē)

Chronika

Hamburgu augusta vidū apmeklēja bij. Anglijas kara ministrs Hors Beliša un iepazinās ar Hamburgas ostu. Apmeklējuma laikā Hors Beliša ieradās arī Baltijas tautu pārvietoto personu nometnē („Latviskais Vārds" Mērbekā). Uz Flensburgas fjorda augstajiem krastiem paceļas pilsēta, kas ir cietoksnis uz vācu un dāņu zemes robežām. Tā ir Flensburga, kur šobrīd atraduši patvērumu pāri par 2.000 latviešu 4 nometnēs: Antverpenes (1.000), Mīrvikas (400), Fruerlundas (200) un Vedingenas (200). Ļoti maz palikuši privātdzīvokļos un šiem palicējiem atņemtas DP tiesības. Pirms gada Flensburgas latviešu kolonija bija slavena ar savu vadību — prof. K. Kundziņu un agr. A. Punku. Pirmajam aizejot par LCK priekšsēdi un otram uz DP universitāti Hamburgā, stāvoklis tagad grozījies. Nav brīnums, ka tādēļ pēdējā laikā novērojama tautiešu tieksme no šī augstākā ziemeļu punkta Vācijā doties uz „siltām zemēm". Tiklab apgādes, kā sabiedriskās dzīves laukā varētu daudz ko vēlēties, lai gan UNRRA's vadība dara daudz. Trūkumus un rīvēšanos reizēm rada pašu ļaudis. Tā Antverpenes nometnē latviešu komandants neatļāva ievēlēt pat revīzijas komisiju, lai gan to ar rakstu bija lūgusi lielā daļa nometnes iemītnieku. Būtu ļoti vēlams, lai LCK uzticības personas apmeklētu Flensburgas latviešu koloniju un mēģinātu grozīt par labu to, kas tur nav labs (E. Blanks). — Eslingenā 21. aug. notika apspriede, kurā piedalījās Baltijas tautu ev.-lut., pareizticīgo, baptistu un metodistu baznīcu pārstāvji. Latvijas ev.-lut. baznīcu pārstāvēja archibīskaps prof. Dr. theol. T. Grīnbergs, viņa vietnieks amerikāņu joslā prāv. J. Kullītis un archibīskapa sekretārs māc. E. Rozītis, pareizticīgo baznīcu mētropolīta Augustīna pilnvarotais priest. J. Briedis, baptistu draudzes savienības prezidents māc. R. Vītols un generālsekretārs A. Šverns, metodistu baznīcu superintendents Fr. Timbers un evaņģelisko draudžu savienību stud. J. Kalnmalis. No Igaunijas baznīcām apspriedē piedalījās prāvests A. Hinno, māc. U. Planka, K. Raudseps un prāv. N. Rāks, bet no lietuviešiem V. Šveicers. Apspriedes dalībnieki vienojās nodibināt Baltijas baznīcu apvienību, kas iestāsies vispasaules baznīcu apvienībā. Par apvienības vadītāju izraudzīja archibīskapu prof. Dr. T. Grīnbergu. Bez tam apvienībā darbosies arī archibīskapa vietnieks angļu joslā prāv. E. Bergs, mētropolīts Augustīns, Igaunijas mētropolīts Aleksandrs un Lietuvas ev.-lut. baznīcas pārstāvis Paupers.

Jaundibinātā Baltijas baznīcu apvienība lūgs vispasaules baznīcu apvienību sūtīt savus pastāvīgos pārstāvjus uz Vāciju un visdrīzākā laikā attiecīgās iestādes mēģinās atvieglināt mūsu bij. karavīru stāvokli un palīdzēt citu DP jautājumu izkārtošanā. — Latvijas neatkarības svētku gadījumā 17. novembrī Eslingenā nolemts rīkot lietiskās mākslas, daiļamatniecības un amatnieku izstrādājumu skati, rādot darbus, kas gatavoti emigrācijā un no trimdā iegūtiem materiāliem. — Eslingenas latviešu kolonijas agronomiskie darbinieki, dārzkopji, piensaimnieki, biškopji un lauksaimnieki nodibinājuši lauksaimniecības kopu, par kuras vadītāju ievēlēts agr. A. Āboliņš. 16. un 17. sept. kopa paredz sasaukt amerikāņu un franču joslā dzīvojošo latviešu agronomu sanāksmi. — Eslingenā darbību uzsācis latviešu technikums. Pagaidām mācības notiek ēku būvniecības un mechanikas nodaļas 2 pirmajās klasēs. Skolēnu skaitam pieaugot, sāks darboties arī 3. klase. Lai dotu iespēju jauniešiem, kas dzīvo citās nometnēs amerikāņu joslā, kur ģimnazijas un technikumi nedarbojas, apmeklēt šīs mācību iestādes, Eslingenā iekārtos internātu, kurā uzņems audzēkņus arī no citām nometnēm. — Par Eslingenas latviešu mākslinieku apvienības valdes priekšsēdi ievēlēts prof. A. Annuss (L. Upe). — Saimniecisko darbinieku apspriedē Detmoldā nodibināts organizācijas centrs, kurā apvienoti Latvijas centrālo kooperatīvo organizāciju pārstāvji, LCK pārstāvji un atsevišķi saimnieciski darbinieki. Prezidijā ievēlēts Vilciņš un Legzdiņš no CS „Turība", Kalniņš no Latvijas piens. sav., Melliņš no Latv. apdr. sav. un A. Ozols. Prezidijs apspriedis latviešu saimnieciskās darbības īstenošanas plānu un noteicis uzdevumus organizātoriskos jautājumos. Paredz, ka septembra pirmā pusē būs noskaidrotas saimnieciskās darbības iespējas un līdz ar to varēs stāties pie darba plāna reālizēšanas. — Par Omstēdes nometnes komitejas locekļiem Oldenburgā ievēlēti Abakuks, Ādminis, Ozoliņš, Strautnieks, Lejiņš, Švalbe un Birgers („Pausme" Oldenburgā). — Grosenbredes latviešu nometnes angļu komandants nometnes iemītniekiem paziņojis, ka par huligānismu vai zādzībām vainīgajiem draud aresta sods. Pēc soda izciešanas vainīgos ievietos transitnometnē un repatriēs uz Padomju Latviju („Jūrmalas Vēstis" Grosenbrodē). — Hersbrukas latviešu nometnē jaunizbūvētās telpās sākuši darboties mākslas amatniecības kursi. Daudz darba nometnes drēbnieku un kurpnieku darbnīcai, kurā meistaru vadībā apmācās arī šo arodu nespeciālisti. Daudzi nometnes iemītnieki nodarbināti pie amerikāņiem. Nesen nometnes iemītnieki uz pēdējo dusu izvadīja savu vecāko iemītnieku N. Rennertu, kas jau bija pārsniedzis 90 gadu robežu. Nometnes lielākā ģimene ir Herberta Brieža ģimene, kurā nesen nokristīts 10. bērns (A. Strazdiņš). — Grevenes latviešu nometnes pašapgādes kopai pašreiz 100 biedri. Kopas veikals ierīkots pagaidu telpās un apgādā gan dažādus saimniecības piederumus, gan arī grāmatas, rotaļlietas un rakstāmpiederumus. Kopa paredzējusi organizēt arī maiņas veikalu. — Minsteras universitātes ortopēdiskā klīnikā iespējams pasūtināt protēzes („Grevenes Ziņas"). — Horstas nometni Holšteinā likvidē un pārceļ uz Vedeļu pie Hamburgas (Jānis Bieja). — „St. Nicolas" nometne pārcelta uz Neištati (Neustadt) (L. Obrazcovs). — Lēgerdorfas latviešu nometne pie Icehojas, kurā dzīvoja nepilns simts iemītnieku, likvidēta. Daļa iemītnieku pārvietota uz Icehoju, bet citi uz Vedeļu pie Hamburgas (A. Upmalis).

Maz ievēroti arodi

Pēdējā gadsimta ceturksnī pasaule piedzīvojusi tik daudz sabiedrisku katastrofu, ka cilvēki bez tēvijas kļuvuši par ikdienas parādību. Liktenis viņus mētā pa visām pasaules zemēm, un cīņā par savu eksistenci tie ar visu savu spēku un neatlaidību meklē mazākās pretestības vietas savas nākotnes nodrošināšanai.

Pēc pirmā pasaules kara visievērojamākā emigrantu figūra bija krievu aristokrāti — cilvēki bez aroda. Viņi kļuva par šoferiem, sulaiņiem, šveicariem, dejotājiem, pavāriem utt. Viņi meklēja darbu tajā pat vidē, no kuras paši bija nākuši. Mūsu trimdinieku sastāvs gan nav aristokratisks, mēs visi esam darba ļaudis un gandrīz katram mums ir savs arods, tomēr jāatzīst, ka arī mēs it kā turpinām zināmas emigrantu tradicijas aroda izvēles ziņā. Šoferu amats modinājis tik lielu interesi, it kā mūs gaidītu turīgu cilvēku nākotne ar automobiļiem un citiem technikas sasniegumiem. Katrs amats ir labs un zināšanu nevienam nevar būt par daudz, bet ka automobiļa vadīšanas prasme mums nodrošinātu nākotni, par to ļoti jāšaubās. Šo „mākslu" prot ļoti daudzi, sevišķi zemēs ar attīstītu techniku. Šofera amats var attaisnoties tikai tad, ja līdz ar prasmi vadīt spēkratu ir arī pamatīgas mechanika un mašīnatslēdznieka zināšanas.

Technika pēdējos gadudesmitos, mums it kā nemanot, tālu gājusi uz priekšu, radot daudzas jaunas nozares un paverot ceļu jaunām iespējām. Blakus gluži revolūcionāriem novirzieniem technikā, radušās jaunas technikas nozares, par kurām plašākām masām nav vairs nekāda pārskata. Te varētu minēt metināšanas techniku, kas mūsu zemē vēl nepaspēja iesakņoties. Autogenā metināšana pie mums sāka tikai tad ievliesties, kad citās zemēs tās vietā jau stājās elektriskās metināšanas paņēmieni. Abu metināšanas paņēmienu vispusīgā pielietošana ir vērts, lai šai technikas nozarei veltītu lielāku vērību nekā līdz šim.

Dažādu būvniecības darbinieku sagatavošana bijusi ļoti rosīga, bet tā aptver tikai pašas ēkas stāva celšanu. Ēku iekšējai izveidošanai mums arvien vēl trūkst labu darbinieku. Tādu mums bija maz arī pašu mājās, sevišķi tādu, kas pārzina ģipša techniku. Šī nozare nemaz nav tik šaura, kā sākumā izliekas, jo tajā ietelpj arī ģipša figūru izgatavošana, ieloku izgreznošana u. c. Šī ir arī tāda nozare, kurā nav lielas konkurences.

Papīra masa kā veidošanas materiāls ir ļoti pateicīga. Papīra masas technika daudz mazāk pielietota, nekā tas atbilstu pielietošanas iespējām. Reklāmas technika sevišķi attīstīta Amerikā. Še gan nesastapsim tukšu telpu, kurā varētu būt samērā brīva rīcība, bet šī nozare vēl nav pārslogota un tajā varēs atrast darbu, ja vien reflektantiem ir talants un izdoma.

Sevišķa vieta ir siltumtechnikai ar tās daudzajām nozarēm, kas radušās pāris pēdējo gadudesmitu laikā. Siltumtechnika ir gan veca, bet īsti zinātniskus pamatus tā guva tikai pēdējā laikā, kas izraisīja ļoti strauju attīstību. Siltumtechnikā vēl joprojām maz piemēroti sagatavotu darbinieku. Klimata technika, žāvētavu technika, kurtuvju atkritumu siltuma izmantošana un beidzot arī ēku apkure un vēdināšana ir tādas nozares, kas sola labas nākotnes izredzes. Interesenti par sagatavošanās iespējām var pieprasīt tuvākas ziņas Albertam Upmalim (Mech. Eng., Heat Technical Undertaking), Latvian Camp, Wedel b. Hamburg (24).

Beidzot vēl gribētu aizrādīt uz modeļu galdniecību. Labus modeļu galdniekus Rīgā varēja saskaitīt uz vienas rokas pirkstiem. Tie bija allaž darbiem pārslogoti. Arī ārzemēs viņu nav daudz. Šā amata pratējiem bez tiešās galdniecības technikas labi jāpārzina arī lietuvju technika. Par modeļu galdniekiem ieteicams sagatavoties tagadējiem mēbeļu galdniekiem.

Inž. Alberts Upmalis

Obligāts pienākums

Eslingenas latviešu inženieru un techniķu kopas sanāksmē LCK darba nozares vadītājs amerikāņu joslā inž. A. Brunners ziņoja par nozares darba plānu, ko iesniegs apstiprināšanai nākošā LCP sesijā. Pēc šī plāna darba nozare paredzējusi meklēt darba iespējas pie rietumu Sabiedroto karaspēka vienībām un Militārām valdībām. Vispirms gan jānoskaidro tautiešu skaits, ko varētu iesaistīt darbā. Ievadītas sarunas ar Virtembergas — Bādenas apgabala UNRRA's vadību par šādu ziņu sniegšanu LCK darba nozarei. Arī pārējās UNRRA's nodaļas lūgs ziņot par latviešu arodu grupām. Visus šos datus saskaņos ar latviešu centrālās kartotēkas ziņām un tā gūs pārskatāmu ainu par tautiešu arodprasmi, pēc kam varēs meklēt iespējas viņu iesaistīšanai piemērotos darbos. Domājot par nākotni, darba nozare uzskata, ka tautiešiem būtu jācenšas sagatavoties darbiem Kanādas mežos vai Brazilijas kafijas plantācijās tiem gadījumiem, ja mūs uz turieni pārvietotu. Ja uz tālajām zemēm mums arī nebūs jāpārvietojas, tad iegūtā arodu prasme ļoti noderēs arī nopostītās tēvzemes atjaunošanas darbā. Mācīties praktisku amatu un valodas ir svarīgākais tautiešu tagadnes uzdevums. Darba nozare sagaida, ka šo pienākumu izpratīs arī jaunatne.

Latvietis ir darba cilvēks un mūsu stāja šajā ziņā nedrīkst mainīties. Katram latvietim svešumā jāatrod kāds darbs, jāmācās arods vai valodas. Tas būtu uzskatāms par obligātu pienākumu. Jāpaplašina arī jau pastāvošās darbnīcas, dodot iespēju visiem, kas amatu iemācījušies, praktiski tajā arī nodarboties. Valodu kursi plānveidīgi izkārtojami un intensivizējami.

Pārrunās sanāksmes dalībnieki ierosināja noskaidrot iespējas, kā apmācīt arodos invalidus. Īpaši valodu kursi noorganizējami inženieriem un techniķiem. Vairāki sanāksmes dalībnieki norādīja uz techniskās literātūras trūkumu un ierosināja izdot rokas grāmatu inženieriem un techniķiem.

L. Upe

Pēteris Aigars

Apnikušā vasara

Jau gana rāmu vēsmu jausts,
Jau gana zvilnēts saulē zviļu.
Zūd mīlas vārds, sen lūpu pausts,
Un zāle izaug dzelmi dziļu.

Kur negaisi, kur kāvi šmok,
Kur aizdun veldzētāja grauja?
Pie zemes zema dumša plok
Un sēkļos apsīkst upes strauja.

Sirds vēlas vaļu, vētru sauc,
Sauc zibeņus un krusas bultas,
Lūdz viesuļus, kas viļņus jauc,
Alkst jūras zaļās, putās kultas.

Bez plūdiem nevar ledi lūzt,
Bez pelniem jauni jumti spīdēt.
Kad nakts visdraudīgākā kļūst,
Sāk rīta košums kalnos vīdēt.

Nāc, vētras stunda, steidzies, nāc,
Nāc, sirds lai tavu elpu justu!
Kā birga klusums krūtis māc
Un rožu dvesma top par krustu.

Mintauts Eglītis

Antons iet pasaulē

Stāsta fragments

Dambnieku pagasts jau no sena laika ļoti garš. Tas iesākas pie jūras un šaurā strēmelē aizvirzās no tās uz purvu pusi. Mazs dzelzceļš atgriež tā tālāko daļu. Pagastu nievājot bieži sauc par zemes galu. Bet turienieši nežēlojas, viņi ir rāmi ļaudis. Mājas tiem saceltas mežmalās, tālu viena no otras. Viņi strādā daudz, tāpat kā citos apvidos, tomēr pārtikuši maz: zeme nav auglīga un kā to labāk apkopt, neviens nezina. Grāmatas neļasa, avīzes reti ieklīst. Skološanās, klejošana, — tā cita dzīves kārtība, kas likteņa nolikta un, laikam, panesama tikai cilvēkiem aiz meža loka.

Klaugu Antons ar māti dzīvoja Pelītēs jau ceturto gadu. Saimnieks bija zemes gala pārtikušākais, kluss vīrs, labu sirdi, kas deva katram bez kurnēšanas un atvilkumiem, kā runāts un pelnīts. Antona mātei tādēļ arī nekur vairs negribējās cilāties. Antonam dzīves vieta raizes nedarīja, kur māte, tur viņš arī. Bet maz jau viņi dabūja dzīvot kopā — tikai ziemas īsumu. Vasarās Antons izganīja lopus pēc kārtas vai visās gala mājās. Tagad bija uzstrādājies par puspuisi.

Tai pavasarī nomalē uzradās nedzirdēta ziņa: jūrmalas ciemā esot darbs un laba peļņa pie papīrmalkas pludināšanas un koku zāģētavā. Satikdamies ballītēs, jaunekļi par to vien runāja, un ilgi nebija jāgaida, kad dažās mājās puiši atstāja darbu un aizbrauca uz ciemu.

Antons vēl nebija lielais puisis, bez mātes un saimnieka ziņas nekā nedrīkstēja uzsākt. Viņš staigāja domīgs: ierastā kārtība bija lauzta. Ja arī viņš ietu? Bet viņu pie plankām neņems pretī. Tur, varbūt, jāiestrādājas, jāmācās. Iemācīties varētu, tik — kas pa to laiku viņam ēst dos?

*

Bija uzklīdis Bozīšu Tenis. Palaidnis puika, no kā nebija iznācis krietns gans un palīgs zemes darbos.

Antons pazina Teni jau agrāk. Ne viņu sastapt gāja uz Siksnām, tomēr sagadīšanās iznāca: saimnieks sūtīja pēc ratu ziekes. Vaigā Tenis bija tāds pat kā agrāk: sārts, iededzis, strupu, uzrautu degunu, tikai augumā pastiepies un kļuvis plecīgāks. Apģērbies bija lepni: pirktā zilā uzvalkā ar savā vaļā palaistu, raibu kakla saiti priekšā. Pēc sasveicināšanās un dažām niekalbībām, noskatījies, ka Antons garākais augumā, pēkšņi noprasīja:

„Negribi darbu? Nāc uz līnijas."

Antons zināja, kas tā par iešanu uz līnijas. Pie telefona līniju būves. Priekšlikums nāca negaidīts, Antonam nebija ko atbildēt.

„Kā domā?" Tenis neatlaidās. „Nebūs slikti. Šo to nopelnīsi. Iesācējiem maksā divi lati astoņdesmit. Ja būsi drosmīgs kāpējs, tevi paaugstinās par vadu licēju. Tad cieta alga un, galvenais, cita čina. Kamēr „bagari" urķē zemi, tu mierīgs uzsvied plecā kāpšļus, bloku un aizej. Astoņas stundas dienā, — pēc tam dari, ko gribi."

Antons domāja jau pavisam labi un pa Teņa prātam, bet uz savu galvu nekā nevarēja pateikt. Arī uz māju bija jāsteidzas, saimnieks gaidīja zieķi, saime posās uz baznīcu. Vēl visu pārrunās ar māti, apdomās, izprātos. Vakarā atnāks otrreiz un pateiks gala vārdu.

Solodams mājup, Antons domāja par māti. Ko viņa sacīs, ko atbildēs? Varbūt sabārs un nemaz neatbildēs. Bet māti Antons pazina. Viņa atļaus, ja dēls būs cieši apņēmies aiziet. Žēl bija tikai viņu vienu te atstāt. Apkaimē neviena radinieka, pie kā kādreiz aiziet sirdi izkratīt, tēva radi dzīvoja Valmierā, māsīcas Cēsīs...

Pēcpusdienā māte lasīja dziesmu grāmatu, nostūmusi acenes uz deguna gala. Antons kā Dieva nepieņemts mētājās pa istabu, mīņājās pie krāsns, pie loga, nekur nelikās labi. Beidzot sadūšojās, apstājās un iesāka klusu:

„Māt, Tenis saka, mani pieņemšot telefona darbos... Gribētu iet, ja tu atļauj..."

Māte paskatījās pāri acenēm uz dēlu, pavērās arī pret logu un raudzījās vēja purinātos ābelzaros. Bija nepatīkams klusums, kāds ir vienmēr, kad kas svarīgs pēkšņi jāizšķir. Acis nodūris, Antons šūpoja krēslu. Bet māte jau bija izšķīrusies, viņa ieskatījās grāmatā un teica:

„Ej ar. Es gan gribētu, lai tu paliktu vienmēr, bet ne tev mans mūžs jādzīvo. Kādreiz esmu nodomājusi, ka labāk, ja cilvēks vairāk redzējis un zina kā citi."

Antons noskūpstīja mātei roku un visu dienu nopūlējās pakalpodams.

Sanesa ūdeni, sacirta malku, vēl iztaisīja plauktu, kur dziesmu grāmatu un pulksteni uzlikt. Kad pārradās saimnieks, māte gāja ar viņu runāt. Saimnieks pabrīnījās, bet nekā neteica, nebija ar vaļinieces dēlu līdzis. Lai iet.

Vakarā Antons netika ar atbildi gluži norunātā laikā. Pārgaidījies, Tenis nodomāja, ka puika, saņēmis bārienu un žagarus, vairs nerādīsies, bet kad Antons ieradās un pateica, ka māte atļāvusi, izbrīnējies piebilda:

„Prātīga tava veeā. Negrūž kokus spieķos. Uz to še — papiross."

Antons papirosu neņēma. Tenis pasmaidīja un uzrāva uguni, izņemdams sērkociņu no skārda kastītes, uz kuras bija uzsvītroti sakrustoti zibeņi. Redzēdams, ka Antons kastīti ilgāk apskata, Tenis to pagrozīja rokās:

„Iemācīsies arī pīpēt... Ak, tu skati šito? Mums jau viss, kā saka, pieder pie lietas." Un uzrāvis svārku piedurkni, parādīja aproces pogu, kas bija sagriezta no stieples. „Vēl šo to redzēsi..."

Ar šīm lietām Tenis ieguva iesācēju apbrīnu. Pogas bija glītas, to atzina arī Antons, bet tāpēc Tenis nelikās nemaz labāks. Antons zināja, ka tā nebija viņa paša izdoma.

„Sākumā slaveni nebūs, dabūsi rakt zemi, bet tas nekas. Vēlāk tiksi arī augšā. Redzēsi, kā pasaulē dzīvo, kur kopā visādi puikas..."

Tenis vēl pastāstīja, kur patlaban strādājot, kā gājis pērngad. Tad atrakstīšot, kad būšot jābrauc uz Piekalni, kur Antonu pieņemšot darbā. Viņš iemetīšot kādu labu vārdu. Gan vēlāk abi norēķināšoties... Antons saprata, kas tas būs par rēķinu, bet nekā neteica.

*

Pēc dienām desmit ziņa klāt.

Piekalne sveša pilsēta, tomēr ne tik liela, lai tajā zaudētu galvu. Kāda nama priekšā Antons pa gabalu redz daudz cilvēku. Tie staigā, sarunājas, ieiet namā un nāk atkal ārā. Būs tie viņa darba biedri?... Antons tuvojas šai vietai. Un pareizi ir: uz nama stūra tāds pat numurs kā pastkartē, arī uzraksts pie durvīm vēsta, ka tepat ir. Antons pablenž ļaudīs, — prasīt ko, neprasīt? Labāk nē. Viņš mierīgi iet uz durvīm un iegājis skatās, kur kanceleja.

Ļaudis, kas viņu pieņem darbā, tādus jau pieņēmuši simtiem. Paprasa vārdu, uzvārdu, vecumu, pajautā par agrāko darbu, un tad viņš var iet turpat, kur pirmīt redzēja citus. Pieņemts... Vai te vajadzēja kādus Teņa vārdus? Viņu pieņēma visvienkāršākajiem darbiem, pie bedru rakšanas, pie dažādu lietu pārnešanas.

Antonu iedala technika Žvīkas grupā. Tas nu būs viņa priekšnieks. Jaunekļi sanāk telpās, sastājas ap vadītāju un prasa, kas katram ienāk prātā: kur strādās, ko ņemt līdz, cik būs algas. Jautātāji ir vecākie. Antons, tāpat kā vairums pārējo, nesaka nekā. Pēkšņi, nez kur uzradies, telpā ienāk arī Bozīšu Tenis, neskuvies, izpūrušiem matiem un ož pēc šņabja.

(Turpinājums sekos)

Steidzams ...

(Turpinājums no 1. lappuses)

šu vadītāju saišu. Viņi tepat Vācijā ir jau kļuvuši vai kļūs skaidas jūrā, ko līdz šim kā biedinātāju piemēru minējām individuālās tālākas emigrācijas gadījumos. Cik tālu tad nu esam tikuši?

Ir skaidrs, ka te vajadzīga steidzīga palīdzības rīcība. Mūsu pārstāvniecībām tas būs grūts uzdevums, bet ir absolūti nepieciešami šo uzdevumu bez kavēšanās atrisināt. Tas ir konkrēts un dzīvs un ja ar to mūsu pārstāvji netiks galā, tad būs sāpīgi ne vien visai mūsu kopībai, bet tas var kļūt liktenīgs arī mūsu pārstāvību autoritātei. Atsevišķu nometņu vadības te dara katra pēc savām spējām un saprašanas, bet tās nevar izkārtot šo jautājumu principā. Šis uzdevums jāveic centrālām iestādēm.

Mēs esam pārliecināti, ka tās to arī darīs.

Mums raksta

Kam ar to pakalpo?

Tāds jautājums neviļus rodas, izlasot 7. aug. „Tēvzemē" A. Švābes rakstu „Jā vai nē?". Neesmu nevienā mūsu bēgļu pašreizējā organizācijā vai komitejā, esmu tikai latvietis, kas sajūt un redz, ka pēc valsts zaudēšanas, bet sevišķi pēc dzimtenes zaudēšanas, esam zaudējuši mūsu pamattiesības. Mūsu rietumu draugi un labvēļi mums ir atdevuši tās tiesības, ko varējuši, — domāšanas un vārda brīvību un arī materiāli mums palīdz. Bet kā mēs gludinām ceļu, lai viņi varētu mums palīdzēt? — Mēs zinām, ka mums ir daudz nelabvēļu tālumā un arī visapkārt. Gandrīz ik dienas mēs jūtam, ka šie nelabvēļi cenšas rietumu sabiedroto acīs mūs nomelnot un nostādīt citādā gaismā, nekā tas patiesībā ir, padarīt mūs pavisam beztiesīgus, palīdzības un aizsardzības necienīgus un līdz ar to iznīcināt. Mums gandrīz nekā vairs nav ar ko aizstāvēties, vienīgi mūsu kultūras drumslas, drosme, goda prāts un mūsu vienības sajūta. Un tad nu rodas jautājums: vai pieminētais un citi līdzīgi raksti mūsu presē ir tas īstais un pareizais veids kā novērst un labot nepareizības, nelietderību, manis pēc — nebūšanas (ja tādas ir)? Paklausieties, ko spriež nometnēs un visur, kur ir kopā vairāki latvieši: vieni aizstāv rakstos minētos, otri tos nosoda. Vai ar to ir kalpots spēku apvienošanai? Vai mums visi spēki nebūtu jāizlieto, aizstāvot ne vien kopējo lietu, bet arī to daudzo mūsu tautiešu lietas, kas paši nespēj vai neprot aizstāvēties?

Nebūs pārspīlēts, ja teikšim, ka katru mūsu iestādījumu un pārstāvi še vai ārpus Vācijas varam it viegli aprakt. Rakstā „Jā vai nē" teikts, ka ar Ženevas lēmumiem esot gribēts aprakt mūsu emigrācijas dažas institūcijas. Nezinu, kā un kas tur bijis, bet vismaz presē bēŗu zvani neatskanēja. Negribu būt pravietis, bet tik daudz gan varu teikt, ka nebūtu brīnums, ka pēc visa tā tiktu pārvilkta strīpa daudz kam no tā, ko rakstīts un kas minēts rakstā „Jā vai nē?". Kam tad ar to būs pakalpots? Mūsu kopējai lietai nu gan nē! Vispareizāk uz to atbildēs nākotnes notikumi un ne jau nu mūsu trimdinieku daudzpakāpienu un atsevišķu personu priekšvēlēšanu raksti. Man ir bažas, ka šī atbilde būs liels „nē" un liela strīpa pāri tam, par ko, varbūt, „Jā vai nē?" autors arī nav domājis, kaut gan viņam to vajadzēja padomāt. — **P. Neilands**, Frankfurter Str. 28, Obernsel, Hessen (16).

Emigrācijas zemes

Baltijas valstu jautājums vēl joprojām ir mīkla, kuŗas atminējumu mēs nezinām. Joprojām mēs ticam un ceram, ka Atlantijas chartas principi uzvarēs un mēs varēsim atgriezties savā dzimtenē. Bet neatkarīgi no mūsu jautājuma atrisinājuma, Eiropā tomēr paliks simtiem tūkstošu ļaužu, kas meklēs novietošanos citos kontinentos. Tādēļ ar zināmu interesi varam aplūkot tās iespējas, kādas pašlaik tēlojas šo izceļotāju skatiem.

Amerikas Savienotās Valstis pēc ieceļošanas likuma ik gadus var ieceļot noteikts imigrantu skaits. Šogad šī ieceļošanas kvote ir 153.879. Latvijas kvote 236 cilvēki. Pie iedalīšanas kvotē izšķirēja ir nevis pavalstniecība, bet dzimšanas vieta. Tā kā no Padomju Savienības neviens neizceļo un tās kvote 2.712 paliek neizmantota, tad šo kvoti var izmantot visi, arī latvieši, kas līdz 1918. g. dzimuši agrākajā Krievijas teritorijā. Katram ieceļotājam vai ģimenei nepieciešams kāda ASV pilsoņa galvojums (affidavit) par 6.000 dolaru, ka ieceļotājs nekļūs sociāli apgādājams. Latvijas sūtnis Dr. A. Bīlmanis (1010, Vermont Avenue, Washington 5, D. C., USA) šādu galvojumu nevar dot. Amerikā latviešiem ir šādas palīdzības organizācijas: Latvian Relief Inc., 92, Liberty Street, New York, N. Y., USA (Tel. Gartland 7-0435), prezidents Oskars Jordāns, sekretārs Harijs Lielnors; Latvian Relief, Secretary R. G. Šillers, 529, Hudsonstreet, New York 14, N. Y., USA; American Committee for Christian Refugees, 147, West 42nd Street, New York 18, N. Y., USA (Tel. Bryant 9-3834) un International Rescue and Relief Committee, Inc., 103, Park Avenue, Suite 902, New York, N. Y., USA (Tel. Lexington 2-7916).

Kanādā par latviešu izvietošanu rūpējas Canadian Latvian Mission prezidents Vilis Teibe (Edmonton, 10711-104 St., Alberta, Canada). Viņš ievadījis sarunas ar Albertas provinces valdību par latviešu uzņemšanu. Kanādas imigrācijas birojs Eiropā atrodas Londonā (Canada House, Cockspoort Street, London, England).

Austrālija, kur pašreiz 7.000.000 iedzīvotāju, sākot ar 1948. vai vēlākais 1949. gadu, ielaidīšot katru gadu 70.000 ieceļotāju. Imigrācijas ministrs Arturs Kolvels (Calwell) un Jaunās Dienvidvelsas (New South Wales) štāta imigrācijas ministrs Klaivs Ivets (Evatt) paziņojuši, ka Jaunā Dienvidvelsā katru gadu ielaidīšot 30.000, Viktorijā 20.000, Kvīnslendā 10.000, Dienvidaustrālijā 5.000 un Tasmanijā 2.000 ieceļotāju. Ieceļošanas lietas kārto „The Immigration Committee for Australia," Australia House, Strand, London, W. C., England un Queensland Government Office, 409/410 Strand, London W. C. 2, England. Latvijas goda konsuls Austrālijā atrodas Sidnejā: Latvian Consulate, James Street, Chatswood, Sidney, N. S. W., Australia.

Dienvidafrikas Savienības iekšlietu ministrs Klerksons izteicies, ka Savienībai būtu nepieciešami ap 8.000.000 ieceļotāju tiklab balto iedzīvotāju skaita pavairošanai, kā arī jauno iespēju izmantošanai, kas atvērušās ar jaunu zelta lauku atrašanu Oranžas štātā. **Abesinija** jau iesaistījusi diezgan daudz technisku darbinieku un ārstu no Zviedrijas, jo abesiņiem labas atmiņas par zviedru medicīnisko palīdzību Abesinijas-Italijas kaŗa laikā. Pēdējā laikā Abesinijai lielu uzmanību velta Padomju Savienība, kas par savu sūtni Abesinijā iecēlusi maršalu Timošenko. Padomju Savienība sniedzot Abesinijai medicīnisku palīdzību par brīvu. Klimats, sevišķi augstienēs, Abesinijā puslīdz ciešams.

Samērā brīvi ieceļotājus uzņem Portugales kolonija ekvatoriālās Afrikas rietumos — **Angola**. Turienes tropiskais klimats eiropiešiem tomēr nav piemērots. Labāki klimatiskie apstākļi nekā Angolā ir otrā Portugales kolonijā Austrumafrikā — **Mozambikā**.

Brazilija paziņojusi, ka uzņemšot 100.000 ieceļotāju. Klimats te dažāds, visvairāk tomēr tropisks, taču Rio Grande de Sul, Santa Katarina un Paranas provincēs ciešams. Valdība šiem ieceļotājiem esot paredzējusi ierādīt zemi mūža mežos. Līdzšinējās latviešu kolonijas Brazilijā atrodas Sao Paulo rajonā ap 500 km dienvidos no Riodežaneiras. Brazilija ir vienīgā Dienvidamerikas valsts ar portugaļu valodu, visās pārējās Dienvidamerikas valstīs valsts valoda ir spāņu valoda. Latviešu sūtniecības adrese: Vilis Tomsons, Legacão de Letônia, Encargardo de Negôcios, Avenue Almirante Baroso 90, Rio de Janeiro, Brasil, bet konsulāta — Consulado de Letônia, Consul Gustaf Stol, Rua Libero Badaro 94, Sao Paulo, Brasil.

Čīlē paredzēta divējāda ieceļošana. Brīvie ieceļotāji, kas Čīles konsulātos var iemaksāt 5.000 Čīles pezu (31 peza — 1 ASV dolars) par pieaugušo un 2.000 pezu par bērnu, var apmesties, kur grib, un strādāt, ko grib. Ieceļojot ar Čīles valdības atbalstu, ieceļotājiem ierāda zemi starp Koncepsionu un Valdīviju, kas atrodas apmēram uz 40. platuma grada. Klimats labs. Valdība ieceļotāju atbalstam pirmā laikā izdošot 6.000.000 pezu gadā, kas tomēr ir maza summa.

Bez ierobežojumiem ieceļotājus uzņemot **Venecuēla**. Klimats tropisks, ap 35 gradi ēnā. Eiropiešiem apdzīvojamas vienīgi augstienes. Ielejās, sevišķi naftas rajonā ap Marakaibo līci, plosās malārija. Saimnieciskā dzīve amerikāņu naftas sabiedrību kapitālu ietekmē. Algas augstas, bet arī ļoti liela dzīves dārdzība.

Līdzīgi apstākļi ir arī **Kolumbijā**, klimats te mazliet pieņemamāks.

Bez tam izceļotājus it kā varētu uzņemt Argentīna, Sandomingo un citas Vidus- un Dienvidamerikas valstis.

Mag. iur. A. Kalniņš

Pie Amerikas radiem un jaunā darbā

Maijā uz ASV emigrējušā tautiete U. jūnija beigās raksta no Losandželosas:

„Esmu jau veselu mēnesi Kalifornijā, un nu pagājušas jau divi nedēļas kopš strādāju. Esmu asistente pie zobārstes-ortodontes Hollivudā. Nedēļā strādāju 5 dienas un saņemu 35 dolarus. Darbs jau nav grūts, tikai traucē robi angļu valodā, jo nāk klāt arī grāmatvedība, mašīnrakstīšana un telefona sarunas. Tā man pirmais laiks prasa lielu piepūli; ar parasto konversāciju jau tieku labi galā. Tā kā mūsu Latvijas diplomu neatzīst, tad es nevaru patstāvīgi praktizēt. Būtu jāiet universitātē, lai iegūtu licenci, bet pašreizējie ģimenes materiālie apstākļi to neatļauj un jāpaliek pie tagadējā darba. O. strādā pie kāda architekta savu parasto darbu. No viņa neprasa tik perfektas valodas zināšanas kā no manis. Vakaros ejam vakarskolā mācīties valodu. Dzīvojam pie sava brāļa, kas, bijis kaŗā, tagad kā veterāns studē universitātē inženierzinātnes un nestrādā. Vecāki dzīvo pa māju un mācās angliski iepirkties un saimniekot amerikāņu virtuvē. Ļoti patīk šejienes daba un klimats, jo vēl nav bijis nevienas lietainas dienas, — katru dienu saule.

Svētdienās braucam uz Klusā okeana malu sauļoties. Iepazināmies ar vietējām latviešu ģimenēm, kas mūs ielūdz izbraukumos savās mašīnās. Arī brālim ir auto, kā jau katram amerikānim, bet viņš pašlaik vairāk aizņemts ar savām eksāmenu sesijām. Savādi konstatēt, ka latvieši jau pēc divdesmit gadu dzīves Amerikā sāk aizmirst latviešu valodu un bērni, kuŗu vecāki ir latvieši, bet paši dzimuši te, latviski neprot nemaz. Tas pats bija Ņujorkā un ir arī te. Tomēr viņi nebija aizmirsuši Jāņu dienu un ielūdza arī mūs uz Jāņu svinībām, kas šoreiz mums bija neparastākas kā citiem gadiem — zem palmām.

Darbdienas paiet darbā, bet sestdienās sākas patīkamais gājiens — „shopping" uz „Broadway'u" ar pašas nopelnītiem dolariem kabatā. Pilsētas centrā sestdienas pēcpusdienās tas ir tāds krāsu, smaržu un sieviešu kaleidoskops, kādu agrāk būtu bijis grūti iedomāties. Veikali, kas aizņem 6 un vairāk stāvu namus, ir neskaitāmi, cits pie cita, un šajos preču namos var dabūt visu, par ko sieviete var sapņot."

TUR

Padomju Latvijas ministru padomes priekšsēdis Vilis Lācis 28. jūlija „Izvestijā" publicējis garu rakstu par Latvijas nākotnes izredzēm. Rakstā teikts, ka pēc pirmā pasaules kaŗa, Latvijai atdaloties no Krievijas, strauji sākusi sašaurināties rūpniecība un Latvija pārvēršoties par Rietumeiropas lauksaimniecības koloniju. Tikai padomju vara Latviju paglābusi no galīgas pārvēršanas par ārzemju kapitāla piedēkli. Latviešu tauta ar lielās krievu tautas palīdzību tagad esot sākusi savas saimniecības atjaunošanu un gūtie panākumi radot pārliecību, ka Latviju, saskaņā ar piecgades plānu, izdosies pārveidot par rūpniecības zemi. Līdz ar to esot paredzēts līdz pašiem pamatiem grozīt līdzšinējos rūpniecības paveidus un turpmāk vislielāko nozīmi iegūšot elektrisko mašīnu būvēšana. Latvijas rūpnīcās gatavošot ne tikai elektromotorus, bet arī apakšzemes dzelzceļa vagonus un elektroficētu dzelzceļu vagonus. Plašos apmēros ražošot radiouztvērējus un mazas jaudas hidroturbīnas. Jau esot veikti priekšdarbi instrumentu fabrikas un mechaniskās fabrikas jaunbūvei. Viss tas palielināšot vajadzību pēc metalliem un Latvijā dibināšot metallurģisko bazi. Celšot arī ķeta un tērauda lietuves. Lauksaimniecība pēc kaŗa atradusies ļoti smagā stāvoklī un, lai lauksaimniecības ražošana drīzāk sasniegtu pirmskaŗa līmeni, zemnieki tagad organizējoties lauksaimniecības kooperatīvos. Turpmāk pavairošot sakņaugu un cukurbiešu audzēšanu, bet lauksaimniecības svarīgākā nozare būšot lopkopība. Vislielākās grūtības tomēr esot darbinieku trūkums. Fabriku-rūpnīcu un amatnieku skolas nespējot apmierināt arvien pieaugošos pieprasījumus pēc kvalificēta darbaspēka, tāpēc pielietojot iespējamos līdzekļus masveida kvalificētu darbinieku sagatavošanai. Visa darba panākumu ķīla esot Latvijas stiprā draudzība ar lielo krievu tautu un pārējām Savienības tautām, kā arī milzīgā palīdzība, kādu Latvijai sniedzot padomju valsts. — Būdeskalna sovchoza strādnieki uzaicinājuši uz sociālistisku sacensību visus pārējos Padomju Latvijas sovchozu strādniekus, kalpotājus un speciālistus. Vēl pirms pusotra gada Būdeskalni bijusi galīgi nolaista saimniecība, bet tagad sovchozam jau esot 70 slaucamu govju, 80 jaunlopu un 4 vaislas buļļi. Sovchoza kopplatība esot 1000 ha, bet Ikšķilē, Tīrainē un Pīkalnē darbojoties nodaļas. Sovchozu vadot direktors Riženkovs, bet labākās slaucējas esot Kraševska un Trofimova, kas darbu izpildot par 130—135 proc., turpretim traktorists Jefremovs darbu izpildot par 150 proc. Šogad no 1 ha paredzēts ievākt 15 centneru graudu, 120 centneru kartupeļu un 150 centneru dārzeņu, gada izslaukumus no 1800 paaugstināt uz 2500 litru, labību novākt 10 dienās, visus laukus novākt līdz 10. oktobrim, ziemājus iesēt līdz 1. septembrim, bet zemi apart līdz 1. oktobrim. Šo būdeskalniešu uzaicinājumu uzklausījusi lauksaimniecības arodbiedrība un norādījusi „vispusīgi palīdzēt uz vietām izvērst sociālistisko sacensību." — V. Rundals rakstā par darbu nosoda sociālistiskās jaunuzbūves traucētājus piena un sviesta tresta apgādes daļā, kas ražojot nederīgas sviesta kastes, kuŗās sviests ātri bojājoties. — Daudzi apriņķi atpalikuši olu sagādē, piemēram, Madonas, Viļakas, Kuldīgas, Alūksnes (?), Valkas un Daugavpils apriņķi neizpildot olu sagādes plānu, tāpēc apriņķu izpildu komitejām uzdots ciešāk raudzīties, lai olu sagāde noritētu pēc plāna. Darba zemniekiem tikai tad tiesības savus ražojumus pārdot komerctirgū, ja tie var uzrādīt apliecības, ka visas saistības ar valsti nokārtotas. — No 1.—10. jūlijam notika atsevišķo saimniecību grāmatu pārbaude, saskaņojot agrāk uzdoto mājlopu skaitu ar saimniecībā patiesi esošo. Čītīgākie pagastu izpildkomiteju sekretāri par šo darbu godalgoti. — Rīgā nolemts celt pieminekli Rainim. Pēc viena varianta pieminekli vajadzētu celt Brīvības bulvāra un Tērbatas ielas stūrī, bet pēc otra pie operas. — VAPP izdevis vairākas jaunas grāmatas. Par 3 rubļiem var pirkt „Tiesas prāva par vācu fašistisko iebrucēju ļaundarbībām Latvijas, Lietuvas un Igaunijas padomju republikās." Bez tam izdotas Maksima Gorkija „Toms Gordejevs", Kiseļeva „Ģeometrija" un Nabakova un Voroncova „Astronomija". — Rīgas tabakas fabrikā nr. 1 stachanoviešiem ierīkots īpašs atpūtas nams. Tajā jau atpūtušās stachanovietes Michajeva, Ribakova un Šiškova.

„Izvestija" Maskavā un „Cīņa" Rīgā

Valeriju Prikuli, dz. 14. g., m. Zina Prikule: UNRRA Team 76, Kempten, Bay. (13b). 3447

SPORTS

Kopīgs darbs, pašaizliedzība un arī latviska viesmīlība ir pamats daudziem vērtīgiem sasniegumiem mūsu emigrācijas sporta dzīvē. Jāatceras pirmie Baltijas tautu sporta svētki 1945. g. rudenī Augsburgā, kur mūsu sportisti tik pārliecinoši spēja uzvarēt tādēļ, ka visas 3 sacensību dienas nebija nekādas rūpes par dzīvi svešajā pilsētā. Ikviens Augsburgas tautietis bija laimīgs, ja pie sevis varēja uzņemt kādu ciemiņu — mūsu sportistu. Zinām arī, ka latviešu izlases futbolisti, sākot savu nesenējo sacīkšu turneju Ziemeļvācijā, sirsnīgu viesmīlību pieredzēja Oldenburgā. Gluži kā spārnos bija Braunšveigas latvieši, kad tur bija jāierodas pasaules rekordistam J. Dāliņam. Viss bija gādāts viņa vislabākai uzņemšanai, bet kādu pārpratumu dēļ Dāliņam nakti pirms sacīkstēm tomēr vajadzēja salt negulējušam kādā vecā patvertnē pilsētā. Tajā pašā laikā tautieši nometnē gaidīja Dāliņu ar siltām vakariņām un mīkstiem spilveniem. Lai arī pārpratumam bija nepatīkamas sekas, jo nogurušais sportists grūtajā 25 km soļojumā spēja ierindoties tikai 3. vietā, taču Dāliņš redzēja un zināja, ka viss bija tik labi un mīļi domāts. Viņš labprāt atkal startēs Braunšveigā. Latviešu volejbolistu pārzinis Vācijā K. Šleicers mums raksta, ka lieliski organizētas bijušas Hersbrukā rīkotās latviešu volejbola meistarsacīkstes Vācijā. Palīdzējuši visi turienes tautieši, par iespējamāko rūpējoties nometnes komandantam, sporta lietu kārtotājam un dāmu komitejai. Šādu jauku piemēru nav mazums un, ja to būs vēl vairāk, kaut arī apstākļi tik bieži ir nelabvēlīgi, latviešu sportisti arvien biežāk jutīs, ka tautiešu viesmīlība jāattaisno ar teicamiem sasniegumiem **(Arn. Šmits)**. — Baltijas tautu sporta svētkos **Augsburgā** no 20.-22. sept. katra tautība bumbu spēlēs reprezentēsies ar 1 vienību. Arī boksā ik svarā būs pa 1 dalībniekam no katras tautības. Vieglatlētikā vīriešu sacensībās katrā disciplīnā startēs 3 sportisti, bet vērtēs 2 labāko sasniegumus. Vienīgi 100 m skrējienā piedalīsies tikai 2 sportisti no katras tautības, tāpat arī sieviešu sacensībās. Maiņas skrējienos būs pa 1 vienībai. Sacīkstēm jau dabūta oficiāla atļauja. Nenotiks gan paredzētās peldēšanas sacensības, jo nav pieejams baseins. Augsburgieši priecātos, ja Baltijas tautu peldēšanas sacīkstes rīkotu kādā citā nometnē, kur apstākļi labvēlīgāki **(J. Balcers)**. — Augsburgas vācu vieglatlēti sacīkstēs **Firstenfeldbrukā** uzvarēja turienes sportistus 93:74. Augsburgiešu sastāvā bija arī vairāki latvieši, bet sacīkšu vispār teicamāko rezultātu reālizēja Latvijas rekordiste Mirdza Timma. Augstlēkšanā ar 1,50 m sasniegumu viņa palika tikai 1,5 cm aiz sava 1943. g. sasniegtā rekorda. Timma vēl lēca tālumā 4,94 m un skrēja 100 m 13,7 sek., bet L. Jaunzema veica 100 m 14,5 sek. Bavārijas vācu vieglatlētikas meistarsacīkstēs Minchenē rekordiste Timma vārīgi savainoja kāju un šis bija viņas pirmais starts pēc izveseļošanās. Vīriešu sacensībās valmierietis E. Enne ieguva 2 pirmās vietas (lodē 11,60 m un diskā 33,80 m), bet līvānietis J. Balcers ierindojās 2. v. šķēpa mešanā (45,13 m) **(J. Upmanis)**. — **Dinkelsbīles** latviešu nometnē viesojās Vīrcburgas sportisti. Dinkelsbīliešu basketbolisti pievēica viesu vienību, kas nebija savā labākajā sastāvā, 40:34. Uzvarētāju piecniekā spēlēja Kurzemē bez vēsts pazudušā Olimpijas futbolista V. Miezīša brālis Alfr. Miezītis, Dinkelsbīles latviešu sporta vad. Spilners, bij. Latvijas meistars paukošanā ar zobenu Krūmiņš, mūsu airēšanas meistarvienības US dalībnieks Kalniņš un liepājnieks Zemītis. Sieviešu sacensībā viešņas uzvarēja 12:7. Labākās spēlētājas bija Rubule-Drava (V.) un Berlande-Bielģe (D.). Galda tennisā 7:2 uzvaru guva vīrcburgieši. Dinkelsbīlē izbūvēts lielisks brīvdabas basketbola laukums, par kuŗu pārāks, šķiet, ir tikai Eslingenas latviešiem **(G. Grieze)**.

Par **Aleksandru Liepiņu**, dz. 26. 5. 6., 45. I bija btl. ziņn. Kurz. maj. Ruka daļā, FP 34300, lūdz z. māte **Natalija Liepiņa**: Latvian Camp, Fliegerhorst, 7-99, Memmingen, Bayern (13b). 3421

Ukraina . . .

(Turpinājums no 1. lappuses)

aug. Vašingtonā paskaidroja, ka amerikāņu kaŗafloti Vidusjūŗā pastiprina ar 1 lidmašīnu bazes kuģi, 2 kreiseŗiem un 5 iznīcinātājiem.

Miera konference Parīzē

Čechoslovakija 24. aug. deklarēja, ka projekts līgumam ar Ungāriju nepietiekami izteicot Ungārijas „sazvērestību" kaŗā. Čechu delegāts norādīja Ungārijas politiskai un teritoriālai komitejai, ka esot „absolūti nepieciešams", lai Ungāriju apzīmētu par „pirmo no ass sabiedrotām, kas brīvprātīgi pieslēgusies asij." Komisija Rumānijas jautājumā galīgi sapinusies domstarpībās par Austrālijas priekšlikumu, pēc kuŗa līguma tekstā būtu jāuzņem teikums, kas konstatētu, ka šis līgums „nodrošina visām personām" Rumānijā „cilvēcīgās tiesības un brīvības pašos pamatos bez rases, dzimuma, valodas vai reliģijas izšķirības." Pārrunās par šo priekšlikumu Ukrainas delegāts sāka runāt par indiešu stāvokli Dienvidafrikā. Dienvidafrikas delegāts Parminters kodīgi atbildēja, ka Ukrainas delegāts „nogājis no ceļa" ar indiešu problēmas aizkaršanu un ka Parīzē „jāpārrunā miera līgumi." Komitejas Rumānijas un Ungārijas jautājumos tanī pat laikā konstatēja, ka austrālieši šādu papildinājumu iesnieguši visām komitejām. 23. aug. — gandrīz 4 nedēļas pēc savas atklāšanas miera konference bija paveikusi savu pirmo darbu miera līgumu projektu sagatavošanā, pieņemot pirmo pantu Itālijas līguma ievadā. Šī panta pieņemšana, kuŗā nosaukti vārdā tie konferences locekļi, kam būtu jāparaksta līgums, kļuva vieglāka ar to, ka dienvidslavi atsauca papildinājumu — uzņemt to skaitā arī Albāniju. Par topošā Itālijas miera līguma parakstītājiem uzskatīti visi konferences locekļi, atskaitot Norvēģiju. Iepriekšējā dienā Brazilija lūdza miera konferenci dot Itālijai „taisnīgu mieru", jo citādi „pēcnācēji mūs bargi tiesās." Brazilijas delegāts da Fontura sacīja, ka Krievija konferencē runājot Rumānijas „demokratiskās" tautas vārdā un „kāpēc gan lai mēs neparādām tādu pat uzmanību Itālijai?" Grieķijas ministru prezidents Tsaldariss uzbruka Albānijai, jo „Itālijas un Albānijas koncentrēts uzbrukums" izsauca Vācijas-Bulgārijas agresiju pret Grieķiju. Vēl tagad starp Grieķiju un Albāniju pastāvot formāls kaŗa stāvoklis. — Anglijas ārlietu ministrs Bevins 24. aug. devās uz Londonu, kur paredzētas viņa sarunas ar ministru prezidentu Etliju par miera konferences problēmām, Ēģiptes līguma sarunām un Palestīnas stāvokli.

UN

Krievija paziņojusi, ka „ar prieku" atbalstīs Zviedrijas un Islandes lūgumus uzņemt tās UN vidū. Līdz šim Drošības padomes komisijā vienbalsīgu piekrišanu uzņemšanai ieguvusi tikai Afganistāna. Krievija paziņoja, ka Ņujorkā drīzumā ieradīsies Mongolijas tautas republikas pārstāvis, un atkārtoja savu atbalstu Albānijas lūgumam uzņemt to Vienoto Nāciju saimē, kam pretojas Anglija. Siāmas uzņemšanai pretojās kā Francija, tā Krievija. Pret Portugales, Īrijas un Transjordanas uzņemšanu ir Padomju Savienība, bet pret Mongolijas tautas republikas uzņemšanu — Ķīna.

Vienoto Nāciju ģenerālsekretārs Trīgve Lijs presei noliedza, ka viņš būtu saņēmis kaut kādu pieprasījumu no Krievijas ārlietu ministra Molotova pēc UN ģenerālsapulces pārlikšanas no 23. sept. uz kādu vēlāku laiku. — Krievu oficiālā prasība pēc UN miera nodrošināšanas spēku radīšanas visas pasaules mērogā, kuŗai oficiāli bija jābūt iesniegtai jau aprīlī, aizvien vēl nav saņemta. ASV, Anglija, Francija un Ķīna ievērojušas 3. aprīļa termiņu un iesniegušas savus ierosinājumus pastāvīgas starptautiskās armijas izveidošanai, bet krievu plāns aizvien vēl ir Maskavā, gaidot uz Kremļa piekrišanu.

Miers

Angļu tieslietu autoritāte — lords Porters, uzņemdamies priekšsēža pienākumu un atklādams starptautiskās tiesnešu apvienības konferenci Kembridžā, 24. aug. sacīja: „Tūlītējais mēģinājums izveidot starptautisko sabiedrību, kuŗai būtu tiesības pielietot spēkus un pieņemt visām tautām saistošus likumus, nekalpotu ne mieram, nedz arī valstu sadarbībai." Neskatoties uz savām nepilnībām, UN un tās galvenais taisnības spriešanas organs — Starptautiskā tiesa ir tie praktiskie iestādījumi, ar kuŗiem „mums būtu ievērojami jāprogresē." — Francijas prezidenta Žorža Bido kabineta šefs Falēzs noliedza baumas, ka arī Bido būtu ielūgts Anglijas ministru prezidenta Etlija un ASV prezidenta Trumena sarunās, kas, cik varot domāt, drīzumā notikšot uz kāda kuģa kaut kur Atlantijas okeānā. — Sagaida, ka ASV, Francija un Anglija atjaunos savas prasības pēc atbruņošanas gaitas pilnīgas noskaidrošanas visās 4 Vācijas joslās, jo angļi oficiāli vaino Padomiju ieroču ražošanas turpināšanā savā joslā. — „New York Times" savā ievadā „Amerika un Anglija" deklarēja, ka, „neraugoties uz pieaugošo sasprindzinājumu visā pasaulē, starptautiskajā stāvoklī ir kāda zīmīga attīstība, kas vairāk par visu palīdz savaldīt aizvien vēl vaļīgos ārdītājus spēkus un kuŗā slēpjas vislielākās izredzes uz miera galīgo stabilizāciju un saglabāšanu. Šī attīstība ir ASV un Anglijas nepārtrauktā un pieaugošā sadarbība un savstarpējais atbalsts. Abas šīs valstis pretstatā savai nostājai pēc 1. pasaules kaŗa tagad pilnīgi saprotas vai visās galvenās starptautiskās problēmās un attiecīgi arī rīkojas. Tas nav rasisks vai citāda veida ‚anglosakšu bloks'. Tā ir divi līdztiesīgu nāciju brālīga biedrošanās. Abām tām ir pieaugoša rasiska, politiska un saimnieciska atšķirība, bet kopējas saites." — Parīzes atbrīvošanas 2. gadadienas svinībās 25. aug. visiem goda viesiem lielajā tribīnē ierādīja vietas parastajā franču alfabēta kārtībā. Pirmās rindas solos tā nokļuva ASV („Amerique"), Ķīna, Francija un Anglija, bet PSRS („USSR") un Ukrainai bija jāieņem vietas otras rindas solos. Tūliņ pēc prezidenta Bido ierašanās un marseļēzes atskaņošanas Krievijas miera delegācijas šefs Molotovs un Ukrainas delegāts Manuiļskis kāpa nost no tribīnes, nemaz negaidot Bido uzrunu. Viņus fotografēja vesels bars fotografu, bet viņi paši neko neteica.

PSRS

Padomijas ziņu aģentūra „TASS" 24. aug. ziņoja, ka bijušais ārlietu komisārs un vēstnieks AS Valstīs Maksims Ļitvinovs atcelts no sava pēdējā — ārlietu viceministra posteņa. Viņa vietā iecelts krievu vēstnieks Londonā Fedors Gusevs. Paziņojums par Ļitvinova atcelšanu nāca tūlīt pēc ziņām par komūnistu partijas „mājas tīrīšanu". Daudziem partijas locekļiem pierakstīta kukuļņemšana un „nepiemērota sagatavotība." Izbijušais ārlietu viceministrs 1930. g. bija Padomijas delegāts Tautu Savienībā, kad viņš pastāvīgi iestājās par „kollektīvo drošību" pret Vāciju. Viņu uzskatīja par noteiktu aizstāvi Padomijas sadarbībai ar rietumu valstīm. Londonas diplomātiskās aprindās viņa atcelšanu uzskata par Krievijas vēlēšanos iet savrupus ceļus. „AP" ziņo no Berlīnes, ka Ļitvinova ietekme visvarenajā „politbirojā", kas nosaka Krievijas ārlietu politiku, pēdējos gados pastāvīgi mazinājusies. Domājams, ka „politbirojā" reizēm izpaužas trejādas domas. Viena no tām ir, ka komūnistu Krievija nevar sadzīvot mierā kapitālistiskā pasaulē un ka kaŗš starp šīm pasaulēm ir neizbēgams. Pēc otras domas, starp abām šīm sistēmām var būt kaŗš, bet Krievijai būtu jāgaida notikumu attīstība 10 vai 15 gadu, starplaikā pastiprinot savus spēkus un ietekmi. Trešā doma ir, ka Krievija var sadzīvot mierā ar kapitālistiskām valstīm, nokārtojot domstarpības ar starptautiskas organizācijas vidutājību. Ļitvinovu uzskatīja par šīs pēdējās domas izteicēju. Nav zināms, kas īsti iestājas par pirmām divi domām, bet ārlietu viceministrs Višinskis bieži izteicis ieskatus, kas norāda, ka viņš būtu pirmās domas aizstāvis, kamēr maršalu Staļinu uzskata par mērenākās otras domas piekritēju. Par kaŗu neesot katrā ziņā jāuzskata bruņota sadursme, bet gan ideoloģiski un saimnieciski konflikti starp komūnistu Krieviju un kapitālistiskiem rietumiem. — Vašingtonā 25. aug. uzzināts, ka pēc krievu pieprasījuma no Archangeļskas un Vladivostokas ostas ir atsaukti amerikāņu kaŗaflotes atašeji. Atašejam Odesā pagaidām vēl ir atļauts palikt, jo viņam, kā amerikāņu interešu pārstāvim, jāreģistrē-jot ienākošie un izejošie UNRRA's kuģi. Ar to amerikāņu diplomātiskā pārstāvība Krievijā sašaurinājusies uz atašeju Odesā, vēstniecību Maskavā un konsulātu Vladivostokā. Vašingtonas iestādes darījušas zināmu, ka Krievija līdz šim pat neatbild uz pieprasījumiem pēc amerikāņu konsulātu atvēršanas citās Krievijas pilsētās.

UNRRA

UNRRA's ģenerāldirektors Lagvardija 25. aug. ar UNRRA's padomes locekļiem ieradās Minskā. Iepriekšējā dienā viņš Varšavā izteicās, ka nodomājis izbārt UNRRA's īpašo uzdevumu ģenerālinspektoru Hiršmani, kas kādā radiorunā kritizējis Angliju par to, ka tā apbruņojot ģen. Andersa poļu armiju un ar to veicinot fašisma atdzimšanu Eiropā. „Hiršmanim nav tiesību izteikt tādus apgalvojumus, un to es viņam aizrādīšu pēc atgriešanās mājās. Mums jau tā ir diezgan savu raižu", deklarēja Lagvardija. Summējot savus 4 dienu vērojumus par Polijas vajadzībām pēc palīdzības, viņš preses konferencē teica: „Ja Poliju nepametīs 1947. gadā, tad 1948. g. tā būs ļoti labā stāvoklī." — Čikagas kardināls Zāmuēlis Stričs katoļu labdarības organizāciju nacionālā konferencē Indiānas štātā norādīja, ka, UNRRA'i izbeidzot savu darbību šīgada beigās, būtu jārada organizācija, kas to var aizstāt pilnos apmēros. Privātās palīdzības organizācijas vienas pašas nevar paveikt visu tās darbu, kas jāatbalsta arī valdībai. ASV valdības bijušais ārvalstu saimniecības lietpratējs Krovlijs norādīja, ka „saskaņā ar rietumu kultūras tradicijām" pārvietotām personām Eiropā jāļauj brīvi izvēlēties viņu nākamā dzīves vieta un ka patvērums jādod visiem tiem, kas nav atzīti par vainīgiem kādos noziegumos.

Vācija

Amerikāņu **Minchenes** laikraksts „Die Neue Zeitung" uz atkārtotiem apgalvojumiem krievu kontrolētā vācu presē, ka pārtikas devas Padomijas joslā esot lielākas kā pārējā Vācijā, publicējis krievu un amerikāņu statistikas, kas rāda, ka caurmēra devas pilsētniekiem gandrīz visur ir lielākas amerikāņu joslā. Publicētie daudzie ziņojumi, no kuŗiem daļu apstiprinājuši arī vācu darbinieki pie krieviem, liecina, ka dažādās krievu joslas pašvaldībās solītās devas nemaz nav izsniegtas vai izsniegtas ar nokavēšanos. Krievu Militārā valdība paziņojusi, ka, sākot ar 1. aug., palielinās caurmēra devas uz 1300 kaloriju dienā. „Die Neue Zeitung" ziņo, ka normālpatērētāji lielākās pilsētās krievu joslā patiesībā saņem tikai 1263 kalorijas, bet caurmēra patērētāji ASV joslas pilsētās 1330 kaloriju. Padomijas joslas presē politiķi atkārtoti uzsvēruši, ka ar zemes reformu, likvidējot lielsaimniecības, pavairots lauksaimniecības ienesīgums. Mazāk ražīgajā amerikāņu joslā turpretim lieli pārtikas krājumi civīlistu vajadzībām importēti no Amerikas. „Die Neue Zeitung" izsakās, ka tānī gadījumā, ja bagātīgās ražošanas iespējas Padomijas joslā tiešām izmantotas, tad raža nav izlietota vāciešu paēdināšanai. — Vācu ziņu aģentūra „DANA" ziņo, ka turpmāk ik otru mēnesi uz apspriedēm sanāks amerikāņu joslas L i e l h e s e n a s un krievu joslas T ī r i n g a s vācu valdību pārstāvji. Apspriedēs piedalīsies arī abu joslu Militāro valdību virsnieki. Šis ir pirmais solis uz patiesu saimniecisku sadarbību, lai gan nesen bija panākta formāla vienošanās par plašāku tirdzniecību starp krievu un amerikāņu joslām un jau pirms dažiem mēnešiem uzmests mazāka apmēra nolīgums starp Tīringu un Lielhesenu. Tie tomēr bija vairāk politiska, nekā saimnieciska rakstura. Krievi pag. nedēļā izsūtījuši ielūgumus uz visu 4 joslu vācu tiesu lietpratēju sanāksmi krievu joslā septembrī. Pirms tam tie bija atteikušies piedalīties 4 joslu sakaru dienesta konferencē **Štutgartā**, jo „šī sanāksme neesot apstiprināta Sabiedroto Kontrolpadomē." — **Berlīnes** neatkarīgā sociālistu partija paziņo, ka krievu izsludinātās pašvaldību vēlēšanas „nav demokratiskas", un aicina visus savas partijas atbalstītājus nodot „nederīgas balsis." — **Berlīnes** sociāldemokratu partija pieņēmusi rezolūciju, kuŗā asos vārdos aicina Sabiedrotos pārlemt Vācijas austrumu territorijas nodošanu Polijai. To pašu, runādams **Gērlicā** — krievu joslā, teicis kristīgi demokratiskās ūnijas priekšsēdis Kaizers. Abos gadījumos vācieši pārmetuši poļiem, ka tie pamet neapstrādātus plašus lauku apgabalus, kas nepieciešami vāciešu paēdināšanai. Šī akcija ir pirmā atklātā kritika pret austrumu robežas jautājuma līdzšinējo nokārtojumu. Līdz šim krievu atbalstītās vācu partijas bija atklāti izteikušās tikai par Vācijas rietumu robežu revīziju. — I t a l i j a s valdība piedāvājusi nodot Vācijai bez atlīdzības lielāku krājumu augļu, kas eksporta iespēju trūkuma dēļ tik un tā draudot aiziet bojā. — 120 militāro policistu, 40 vācu policistu un 25 īpaši vācu izmeklēšanas ierēdņi **Minchenē** ielenkuši melnā tirgus centru „Deutsches Museum" ēkā un arestējuši 600 personu. — Viens no ienesīgākiem melntirdzniecības objektiem Vācijā ir gleznas, kas kaŗa laikā salaupītas citās zemēs. Pēdējā laikā šādi pārdotu mantu vidū ir Vandeveldes slavenā glezna „Jūŗas kauja". Kāds holandietis nosūtījis to Hitleram kā „dāvanu" par pasi uz Šveici. Hitlers nodeva gleznu Dēnicam, bet Berlīnes kaujas laikā tā nokļuva kāda krievu kareivja rokās. Tas savukārt gleznu pārdeva kādam tirgotājam par 2 pudelēm džina. Tirgotājs nesen pārdevis gleznu melnajā tirgū par 600.000 marku.

Franču balsis par apspiestajām tautām

Parīzes nedēļas laikraksts „Gavroche" 8. augusta numurā publicē rakstu, kuŗā pasvītrots, ka tautu brīvība aizstāvāma tāpat kā individuālā brīvība. Raksta autors norāda, ka mēs dzīvojam laikmetā, kad ar visādiem paņēmieniem apspiež daudzas tautas un dēvē to par asimilāciju, robežu pārkārtošanu, protektorātiem vai arī par drošības joslu un iespaidu sfairu izkārtošanu. Īstenībā tiešas un netiešas aneksijas skārušas vairākas tautas, no kuŗām dažas līdz šim uzskatīja pat par tiesību aizstāvētājām. Tālāk rakstā teikts, ka 1919. gada mieralīgums noteikti pasvītroja tautu pašnoteikšanās tiesības un vēl skaidrāk to precīzēja Tautu Savienības statūti. Pēc tam vairākām valstīm brīvību laupīja Hitlers un Musolīni un tagad tās no jauna vajadzētu atzīt par brīvvalstīm. Bet kas noticis ar vakardienas upuŗiem — ar Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un arī ar Ukrainas un Prūsijas brīvību? Un kāda brīvība pašlaik ir Polijā, Spānijā, Grieķijā, kāda brīvība ir Čechoslovakijā un Dienvidslavijā? — Ar varu pievienoto, tirannizēto vai „diriģēto" valstu pilsoņi izkaisīti pa visu pasauli vai arī ievietoti nometnēs un tiek dēvēti par bēgļiem, pārvietotām personām un tml. Vai šie cilvēki, kas nevar vai nevēlas tagad atgriezties savā dzimtenē, būtu fašisti? Tā ir parasts teikt, bet īstenībā viņu vairums ir tādi pat patrioti, kādi bijām mēs cīņās pret vācu okupācijas varu un saviem kollaborantiem.

Mēs esam uztraukti par šādu skandalozu izturēšanos pret šīm tautām, teikts rakstā, jo viņu tiesības gatavojas neatzīt tajā laikā, kad UN visai pasaulei simbolizē brīvības un tiesību uzvaru. Tālab esam nodibinājuši Tautu tiesību līgu (Ligue des droits des peuples), kuŗas goda priekšsēdis ir viens no vecākiem franču sociālistu partijas vadītājiem Brak-Deruso (Bracke-Desrousseaux). Līgas locekļu vidū ir arī Leons Blūms, J. P. Bonkūrs un daudzi citi. Līga jau nodibinājusi sakarus ar Anglijā nodibināto Eiropiešu brīvības līgu (League for European Freedom).

Pazīstamā franču publiciste Tabuī, rakstīdama par Parīzes miera konferenci, saka, ka amerikāņu un angļu delegācijas visvairāk nodarbinot problēma, lai novembrī varētu notikt Vācijas jautājumiem veltīta konference. Kāds amerikāņu diplomāts izteicies, ka šo jautājumu izšķiršot tikai miers vai kaŗš. Konferences delegāti domājot, ka šobrīd visvairāk trūkst miera gara. Visi runājot tikai par kaŗu un domājot tikai par kaŗu. Citi kongresa delegāti sakot, ka šai parādībai esot arī savi labumi, jo bailes ietekmējot gudrību.

Līdzīgas domas izsaka arī lielais franču nedēļas laikraksts „La France au Combat", piebilzdams, ka konference jau spriežot labu laiku, bet vēl joprojām ļoti maz esot runāts par līgumiem, kas izbeigtu pēdējo kaŗu.

M.

FEĻETONS

Mazs ierosinājums

Man ir mazs ierosinājums, kas, pēc manām domām, varētu gūt lielus panākumus. Vēl es neesmu skaidrībā: patentēt šo ierosinājumu vai nē, — to rādīs nākotne.

Kā zināms, gandrīz katrā nometnes sarīkojumā, t. i. sarīkojumā ar izpriecas raksturu, notiek dažādas raibas lietas, bez kuŗām, liekas, nevar iztikt. Šīs raibās lietas ir dažādas „šanas", kas kopā dod vienu „ismu" — t. i. huliganismu. Es domāju, ka pret šādu matēmatisku formulu nevienam iebildumu nebūs. To es saku tikai tā starp citu, bet mans nolūks ir propagandēt savu ierosinājumu.

Mans ierosinājums būtu tāds: nometnēs pēc sarīkojumiem, kuŗos notikušas vairākas „šanas", iedzīvotājiem jāvienojas, kuŗš no attiecīgiem dalībniekiem ir nometnes izcilākā huligana nosaukuma cienīgs. Ja huliganu meistarības izcīņā attiecīgā sarīkojuma laikā nebūtu piedalījies vairāk kā viens sacensonis, tad izcilā huligana tituls tomēr piešķiŗams neatkarīgi no sasniegumiem. Uzvarētāju vārdi būtu ierakstāmi īpašā reģistrā, atzīmējot, kādā īsti „šanā" panāktas labākās atzīmes. Būtu ieteicams iekārtot arī rangu tabulu, lai varētu noteikt absolūto huliganisma čempionu nometnē.

Ja šis ierosinājums izrādīsies par pieņemamu, tad nometņu iemītnieki nepacietīgi gaidīs katru jaunu sarīkojumu, lai beidzot dabūtu zināt, kuŗš īsti ir attiecīgās nometnes izcilākais nopelniem bagātais huligans.

Drūmais

Dažādi

Allahabadā, Indijā, jaunās musulmaņu-indiešu sadursmēs nogalināti 4 indieši un ievainoti 43. Pēdējos nemieros Kalkutā nogalinātas 2.020 personas un ievainota 4.291. — Varšavā oficiāli paziņots, ka Ļubļinas un citās provincēs sadursmēs nogalināti 12 banditu un 74 saņemti gūstā. — Padomijas repatriācijas misijai Frankfurtā 22. aug. nodota krieviete — spiedze Dr. Ļena Herca-Krupenko, kas veselu gadu darbojusies par ārsti UNRRA's DP nometnē Bukšvabakā. Viņa pati atzinusies, ka bijusi NKVD aģente. Viņa bija tā spiedze, par kuŗu savā intervijā Berlīnē minēja ģen. Maknarnijs. UNRRA's dienestā viņa iestājusies pag. septembrī, uzdodamās par ukrainieti. Ar saviem vecākiem un bērniem tā dzīvojusi ārpus UNRRA's nometnes privātā dzīvoklī, bet līdztekus ārstes darbam vākusi ziņas Krievijas slepenai policijai par politisko noskaņojumu ukraiņu DP vidū vairākās nometnēs Nīrnbergas-Fīrtas apkārtnē. — 1945. g. aprīlī kādā sāls raktuvē Tīringā amerikāņi uzgāja 4 šķirstus ar līķiem. Tie izrādījās par vecās Vācijas valdniekiem un kaŗa elkiem — feldmaršalu Hindenburgu, Fridriķi Lielo un Fridriķi Viļumu 1. 22. aug. viņi visi no jauna apglabāti Marburgas Elīzabetes baznīcā. Viņiem blakus guldīta arī Veimaras republikas kādreizējā prezidenta sieva Ģertrūde Hindenburga.

The Stars and Stripes

Sludinājumi

Mans mīļotais vīrs un mūsu tētiņš
Miķelis Jancis,
dz. 1902. g. 24. martā Jūrkalnē,
miris 1946. g. 6. jūnijā Kleinkēcā,
latviešu nometnē „Ausma".
Dziļās sērās **Teofile Jance** dzim. **Pecholca** no **Ventspils** un **dēli**.

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkuŗa numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsinātu vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a): Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Māksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šiliņos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.000